

Живота Селаковић

НОВА САЗНАЊА О РОДОСЛОВУ И ПОРЕКЛУ ЗЛАТИБОРСКИХ МИЋИЋА

Посвећено усјомени на Ђорђа Делића (1988-2021)

Анстракт: Темељ који су нам оставили великани у оквиру Цвијићеве антропогеографске школе покушали смо да надоградимо користећи генеалогски метод, укључујући и његову најмлађу дисциплину – генетичку генеалогiju. Узели смо као пример познату златиборску породицу Мићић, чији је изданак био и сердар Јован Мићић, кнез рујански. Користећи мање познате изворе у виду дефтера цизје казе Ужице из 1795. године и једне забелешке с почетка прошлог века о пореклу Мићића, из пера професора и народног посланика Михаила Живковића, израдили смо тачнији родослов Мићића од оних који постоје у доступној литератури и понудили смо алтернативне могућности за тумачење даљег порекла ове фамилије.

Кључне речи: Мићићи, Рожанство, родослов, Кремна, Селаковићи

Увод

Јован Цвијић и његови ученици увели су крајем 19. и почетком 20. века у српску науку антропогеографију¹. Њихова дела, од огромног значаја за нашу историографију, најчешће су у приказима области и села доносила и белешке о пореклу становништва, неретко и појединачних породица односно фамилија. Овакви подаци постали су неизоставан део у највећим, капиталним делима која су проистекла из ове школе.

Када се у радovima Цвијићевих наследника говори о пореклу једне породице односно фамилије, подразумева се навођење места или области одакле породица односно њен родоначелник потиче и оквирног времена досељавања у место у коме их аутор за-

¹ Грчић М. *Јован Цвијић и српска антропогеографска школа*, Гласник Географског друштва Републике Српске 8, 2003, 6.

тиче. Понекад је описана и миграциона путања, дати су детаљи о гранању након доласка у нову насеобину и подаци о крсној слави.

Премда је на овај начин за будућа поколења трајно сачувано обиље података, млађи аутори ипак су учили и одређене недостатке, најпре честе противречности и изостанак критичности². Ради достизања потпуне прецизности, и максимума научног обухвата, антропогеографски метод неопходно је допунити – генеалогским методом³. Овај приступ недовољно је заступљен у нашој стручној литератури, иако упркос томе што у центар ставља јединку односно појединца, може произвести сазнања која расветљују много ширу историјску слику.

Сада додајмо претходном пасусу то да је улазак у нови миленијум донео алатку о којој су истраживачи пре више деценија могли да маштају – генетичку анализу. Сем првобитне употребе у много животнијим ситуацијама (нпр. утврђивање родитељства, форензичка анализа), прва деценија 21. века донела је комерцијалне генетичке тестове намењене појединцима које интересује порекло. Развој примене ових тестова у истраживању порекла допринео је настанку нове научне дисциплине – генетичке генеалогije – о којој је већ написано на десетине књига⁴. Пажњу научне и шире јавности тако је први привукао проф. Јуџин Фостер радом објављеним 1998. године у престижном часопису *Nature* у ком се, комбиновањем архивског родословног материјала и генетичке анализе, покушало утврдити да ли је амерички председник Томас Џеферсон (1743-1826) био отац једног или више деце своје црне робиње чији потомци живе и данас⁵.

Од интереса за овај рад биће једна конкретна врста анализе, а то је испитивање, односно ишчитавање Y хромозома (*инсилон хромозом*, скраћено IX). IX један је од 46 хромозома које поседују мушкарци, док су преосталих 45 хромозома X хромозоми (*икс хромозоми*; код жена, свих 46 хромозома су X хромозоми). Синови наслеђују IX од очева, па у том смислу он представља

² Милосављевић Б. *Београдски родослови*, Београд 2020, 24.

³ Недељковић Н. *Генеалогски метод у изучавању порекла и кретања становништва*, Етнолошке свеске IV, 1982, 73.

⁴ Добар избор може се наћи на <https://blog.familytreedna.com/top-genetic-genealogy-books/>.

⁵ Foster E. A. *et al. Jefferson fathered slave's last child*, *Nature* 396, 1998, 27-28.

биолошки еквивалент онога што је у патријархалном друштву презиме⁶. Мутације које настају на ИХ мушкарца преносе се на мушко потомство, што омогућава да се, праћењем ових мутација, реконструише патрилинеарно гранање читавог човечанства. Сплетом околности, највеће светске компаније за комерцијално секвенционисање ИХ налазе се у Сједињеним Државама (*Family Tree DNA* и *23andMe*), док је најсвеобухватнија база резултата у рукама једног руског предузећа (*YFull*).

За генетичку генеалогију која се заснива на ИХ, односно прати мушку линију, битне су две врсте мутација ради утврђивања сродства. СНП мутације⁷ су оне које се користе за дефинисање грана и подграна на ИХ стаблу човечанства. Велике, „носеће гране“ које се одвајају непосредно или готово непосредно од матичног „стабла“ одређене су конкретним СНП мутацијама и називају се хаплогрупама. Хаплогрупе носе имена по словима алфабета (хаплогрупа А, В, С, D итд). Млађе подгране могу имати назив основне хаплогрупе, уз назив СНП који дефинише нижу подграну, нпр. I-Z17855, где је „I“ основна грана односно хаплогрупа, а „Z17855“ СНП мутација која одређује нижу подграну. Појединац може бити негативан (енг. *ancestral*) или позитиван (енг. *derived*) на неку СНП мутацију. Појединчеве СНП мутације преносе се на мушко потомство.

Друга врста мутација су СТР мутације⁸, од којих свака има свој назив (нпр. *DYS393* или *YCAII*) и локацију – локус на ДНК. Тестирањем неког стандардног скупа СТР „маркера“ (на пример 23, 67 или 111 различитих маркера, колико је често обухваћено комерцијалним тестовима) читава се број понављања неког понављајућег мотива на сваком од локуса, а скуп ових вредности зове се хаплотип. Довољно велики хаплотип омогућује да се са великом поузданошћу предвиди припадност некој хаплогрупи, али пре свега може говорити о вероватноћи ближег сродства између два појединца чији се хаплотипови пореде. За разлику од СНП

---

⁶ Semino O. et al. *Y-chromosome and Surname Analyses for Reconstructing Past Population Structures: The Sardinian Population as a Test Case*, International Journal of Molecular Sciences 20, 2019, 5763.

⁷ *single nucleotide polymorphism* – једнонуклеотидни полиморфизам: мутације једног јединог нуклеотида

⁸ *short tandem repeats* – кратки тандемски поновци

мутација, појединац није позитиван или негативан на СТР мутације, већ је реч о броју понављања неког мотива на одређеним локацијама на ДНК. У прилог блиској повезаности између два појединца нарочито могу ићи вредности понављања које одступају од модалних за неку хаплогрупу⁹. У даљем тексту рада читаоцу ћемо показати како ово функционише на конкретном примеру.

Генетичка генеалогичка и археогенетика, које понекад тангентирају, већ су преко две деценије етаблиране научне дисциплине – од поменутог рада о потомцима Томаса Џеферсона и његове робиње из 1998. године, до скоријих радова у најпрестижнијим светским часописима, попут оног у ком се утврђује да је скелет откривен 2012. године испод једног паркинга у Лестеру у Енглеској припадао краљу Ричарду III¹⁰, или оног у ком је одређена хаплогрупа и хаплотип фараона Рамзеса III¹¹, затим оног где је откривена хаплогрупа мађарског краља Беле III и потврђено централноазијско патрилинеарно порекло мађарске првобитне владајуће династије Арпадовића¹², а закључно са студијом публикованом 2022. године у којој је испитана хаплогрупа племићке породице Хуњади захваљујући анализи земних остатака унука и прауника Сибињанин Јанка¹³. Иако младе гране науке, молекуларна генетика и генетичка генеалогичка већ су доживеле и појаву квазинаучника, нарочито на пољу популационе генетике¹⁴. У истраживању на граници између природних и друштвених наука стога је додатно важно држати се научних метода и статистичког апарата.

⁹ Модални хаплотип односно модалне вредности СТР маркера су оне које се најчешће јављају код припадника одређене хаплогрупе или њене подгрупе.

¹⁰ King T. E. *et al.* *Identification of the remains of King Richard III*, *Nature Communications* 5, 2014, 5631.

¹¹ Zink A. R. *et al.* *Revisiting the harem conspiracy and death of Ramesses III: anthropological, forensic, radiological, and genetic study*, *The British Medical Journal* 345, 2012, e8268.

¹² Nagy P. L. *et al.* *Determination of the phylogenetic origins of the Árpád Dynasty based on Y chromosome sequencing of Béla the Third*, *European Journal of Human Genetics* 29, 2021, 164–172.

¹³ Neparáczki E. *et al.* *The genetic legacy of the Hunyadi descendants*, *Heliyon* 8, 2022, e11731.

¹⁴ Клейн Л. С. *Опасная ДНК-демагогия Клёсова*, В защиту науки 15, Наука, 2015, 29–49.

У овом раду видећемо како подаци из недовољно познатих архивских извора, употпуњени генетичком анализом, могу донети нове спознаје о пореклу конкретних породица, а самим тим и боље разумевање историје овдашњих породица и њихових метанастазичких кретања.

Постојећа литература о пореклу златиборских Мићића

О породици Мићић, чија је матица у селу Рожанству код Чајетине, нашироко је писано у литератури, најпре због тога што је њихов изданак био и *сердар* Јован Мићић (~1785, Мачкат – 1844, Гургусовац), кнез рујански¹⁵. Навешћемо најрелевантније изворе.

Вероватно је најранија белешка о пореклу Мићића оно што је, пишући о сердару Јовану Мићићу, још у 19. веку забележио М. Ђ. Милићевић¹⁶:

„Мићић Јован, рујански сердар, родио се у селу Мачкату, више Ужица. За његова детињства, родитељи му побегну у Црну Гору, и стане се у Горњој Морачи; а кад Србија, 1804, зарати с Турцима, они се врате у своју постојбину, и настане се у селу Рожанству, близу Мачката“.

Најранији податак у антропогеографској литератури оставио је Љубомир Мићић¹⁷, у раду који је штампан 1925. године, али за који је прикупљање података завршено 1906. године¹⁸:

„Првог Устанка досељени су: Мићићи из Мораче, сл. Јовандан (има их у Чајтини, Ужицу и 12 к. у пожешк. Годовику)“.

Мићићи се помињу у другом плану и у предању породице Марковић из Љуљака у Гружи, онако како је то забележио Михаило Драгић¹⁹ у раду који је штампан 1921. године, а за који је теренско прикупљање података завршено 1911. године²⁰:

---

¹⁵ Нема доказа да је Јован Мићић икада званично носио титулу сердара (в. Ђенић Љ. Р. *Јован Мићић, сердар и кнез рујански*, Ужички зборник 8, 1979, 55)

¹⁶ Милићевић М. Ђ. *Поменик знаменитих људи у српског народа новијега доба*, Београд 1888, 370.

¹⁷ Љубомир – Љубо Живков Мићић (1882, Годовик – 1942, Пожега) и сâм је потицао од ових Мићића, од гране фамилије у Годовику код Пожеге

¹⁸ Мићић Љ. Ж. *Златибор*, Насаља и порекло становништва 19 – Српски етнографски зборник XXXIV, Земун, 1925, 451.

¹⁹ др Михаило Ч. Драгић (1887, Панчево – 1915, Крагујевац)

²⁰ Драгић М. *Гружа*, Насаља и порекло становништва 10 – Српски етнографски зборник XXI, Београд, 1921, 294-295.

„Марковићи 10 к. Досељени су у првој половини 18. в. од Пиве. Слава: св. Јован (пр. 24. јуна). Историју ове фамилије ставио ми је у рукопису на расположење г. др. Стеван Марковић проф. Универзитета, и из рукописа саопштавам следеће.

По причању „Ђеда“ Огњана (најстаријем члану Сави Марковићу), који је био слеп од рођења, али је имао чисте очи, тако, да му се слепоћа није примећавала, и који је живео 103 године, а умро 1872 године, породица Марковић је по старини из Пиве у црногорској Херцеговини из племена Пивљанина Баја“.

Следи дужи опис предања о Бају Пивљанину, његовим синовцима и њиховом расељавању по Србији. Каже се да су потомци ових синоваца, поред Марковића у Љуљацима, и Бачаревићи у Радмиловићу и Мршељевићи-Поповићи у Топоници. Излагање се завршава оним што је битно за овај рад:

„С Марковићима су фамилија и Мићићи у Опланићима (а ови су од чајетинских Мићића)“.

Последњи се у међуратном периоду овом темом бавио Драгиша Лапчевић²¹. У књизи сећања он је Мићићима посветио готово 20 страна²², између осталог рекавши:

„Мићићи су досељени у првој половини 18. века почев од расељавања 1720 године (в. »Стари српски записи и натписи«, књига V, страна 36. од Љубе Стојановића) од Пиве²³. Славе Св. Јована 7/20 јануара. Историју ове породице ставио ми је у рукопису на расположење, г. Јеврем С. Мићић, пензионер у Београду. Из рукописа саопштавам следеће:

По причању мога пок. оца Стевана, који је живео преко 80 година, а умро је 6. јануара 1890. године у селу Рожанству, где је, по његовој жељи, сахрањен у гроб његовог пок. оца Обрада. Породица Мићића је по старини из Пиве у црногорској Херцеговини, из племена Пивљанина Баја“.

Следи дужи опис предања о Бају Пивљанину и његовим синовцима, који је готово од речи до речи преузет из поменуте студије Михаила Драгића, што доводи у питање веродостојност

²¹ Драгутин – Драгиша Лапчевић (1867, Ужице – 1939, Београд)

²² Лапчевић Д. Из моје постојбине, Београд 1930, 28-46.

²³ Овај навод касније је често коришћен као доказ да су 1720. године Мићићи дошли у Србију. Међутим, на том месту у Старим српским записима н натписима једноставно стоји: „Да се зна када би гладна година у Дробњацима у лето 7228, и раселише се и одоше у доњу (земљу) сви Дробњаци листом у ужичку нахију“. Година 7728. је 1720.

овог сведочанства. Пренећемо даље само оно што се тиче нашег проблема, а то је моменат када приповедање креће у новом правцу у односу на Драгићеву белешку, фокусирајући се на Мићиће:

„По тој наредби Бајовој његови синовици крену од Пиве и разиђу се по неколико њих у групама, са својим женама и децом у разним правцима куд–који. Тако један од њих по имену Гаврило, кога су Турци из мржње, а и због тога што је био јако црномањаст у лицу, назвали »Гариб«, са својом браћом: Обрадом, Николом (кога су Турци, такође из мржње, као црномањастог у лицу назвали »Кара-Никола« или простије »Каралија«), Матијом, Василијем и Алексом, насели се у селу Мачкату, између Златибора и Ужица, одакле су, после извесног броја година, морали због турске силе пребећи у Црну Гору и населити се у Горњу Морачу, код својих рођака, који су раније из Пиве пребегли тамо, због хајдуковања Бајовог“.

„Када је Карађорђе подигао устанак противу Турака, оних се свих шест брата врате из Горње Мораче са својим женама и децом и населе се у селу Рожансву, недалеко од села Мачката, где су се први пут били населили“.

Потом се наводе мушки потомци ове шесторице браће. За Гаврила се каже да је имао четири сина (Јован, Јоксим, Петар и Илија), Обрад такође четири (Стеван, Радич, Паун и Павле), Никола једног сина (Сретен), Матија два сина (Симеун и Веселин), док се за Василија и Алексу каже да нису имали мушког потомства. За Мићиће у Годовику каже се да потичу од два брата, Станише и Марка, који су се, пошавши из Пиве, прво населили у Рожанству „поред својих рођака“, да би убрзо потом Станиша прешао „на мираз“ оженивши сестру извесног Стевана Јешића из Годовика, где се с њим преселио и брат Марко. И још се каже, што ће бити од значаја за даљу дискусију:

„Када се Сердар Јован наместио у своме »Конаку« у Чајтини позове у свој конак свога стрица Обрада из Рожанства, као поверљиву личност, где је Обрад и отишао, јер је много волео свога синовца Сердара Јована, а и овај свога стрица Обрада“.

Више од пола века касније, говорећи о Лакетићима из Телач Дола код Колашина у Црној Гори (Горња Морача), Рајко Раосављевић наводи предање у ком се помињу и Мићићи²⁴:

---

²⁴ Раосављевић Р. *Морача Ровца Колашин*, Београд 1989, 233.

„Лакетићи су се доселили у Горњу Морачу почетком XVIII вијека. Из Бањана су дошла 4 брата, од којих се само зна за Рашка и Радула. Радуле је погинуо у неким сукобима са Бијељанима око племенске границе и испаше, а остало је бројно потомство. Од потомака је познат био Гаврило Мићић који је одбјегао за Србију са малољетним сином Јованом који је био златиборски војвода у I српском устанку. Тада је са њима кренуо да се сели и Антоније, али на путу према Јаворју сломи му се мајка Ђешна, те се он са њом врати. Од Антонија су сви садашњи Лакетићи у Горњој Морачи“.

На послетку, у књизи Добривоја Борчића о Рожанству каже се²⁵:

„Мићићи су фамилија настањена у јужном делу села, изнад реке Приштавице и пута који води за Сирогојно и Љубиш.

Славе Јовањдан (20. јануар) и сахрањују се у Ристановића гробље.

Пореклом су од Пиве, из Бањана. Бежећи од Турака, бројна фамилија Мићића, у првој половини 18. века, населила се у златиборско село Мачкат. Узнемиравани од Турака из Ужица, а после убиства једног од браће, они се крајем 18. века селе код рођака Лакетића у Горњу Морачу, у место Телеч До. Након обзнане Султанових хатишерифа 1793. и 1794. године, према којим су хришћани у Београдском пашалуку добили одређене повластице и ограничену аутономију, створили су се повољнији услови за мирнији живот у Србији. Неизмирени рачуни са ужичким Турцима вратили су Мићиће на Златибор у време организованих припрема за подизање устанка. Док су били одсутни, њихово имање у Мачкату запосели су Бумбашири, односно данашњи Стојановићи. Како је доста слободне земље било у Рожанству то су Мићићи новостаниште пронашли у овом селу. Доселили су се Стеванови синови: Гаврило са синовима: Јованом, Јоксимом, Петром и Илијом и Алекса са синовима: Обрадом, Матијем, Николом и Василијем. На локацији у данашњем засеоку Лазовина, непосредно уз већ насељеног бившег слугу Радосава, саградили су кућу и економске објекте и ту се настанили. Из Гавриловог имена, или надимка Гариб, народ је њихове потомке назвао Гардовићи, а њихово станиште Гардовина. Академик Обрен Благојевић, у својој књизи „Пива“, пише да су Мићићи од јовањштачког стабла старијих

²⁵ Борчић Д. Рожанство – запис о поколењима, Чајетина 2014, 207-208.

Пивљана, због чега њихове потомке у каснијим пописима налазимо и са презименом Јовановић“.

Затим се наводи казивање о Лакетићима преузето од Раосављевића, да би се наставило са:

„Мићићи из села Годовика, код Пожеге, су од исте фамилије Мићић. Стаменко, члан породице Мићић, док су боравили у Мачкату, оженио се сестром Стевана Јешића из Годовика и живот су наставили у фамилији Јешић у Годовику. Са Стаменком је пошао и његов брат Марко. Тако су настали Мићићи у Годовику. Стаменко и Марко су браћа од стричева Гаврилу и Алекси. Они су у родбинским односима са Мићићима Пивљанима у Рожанству, али их нећемо пратити у овој књизи. Стаменко је умро 1830. године“.

На крају поглавља о Мићићима Борчић даје и шематски приказ родослова огранка који је остао у Рожанству²⁶.

Треба још рећи да се родослов огранка Мићића из Годовика у грубим цртама и фрагментарно може наћи на више места и у књизи Гине Мићић-Буквић²⁷, док се на интернету може наћи и текст²⁸ др Јована В. Мићића, професора Медицинског факултета у Београду, написан поводом 150 година од преноса остатака сердара Јована из Гургусовца²⁹ у Ариље (1856. године), али он представља махом синтезу овде датих извора о пореклу. Ужи родослов потомака самог сердара и његова три рођена брата последњи је сажето дао др Борис Милосављевић (овај родослов је драгоцен јер даје потомке до данашњих дана)³⁰. У својој књизи о сердару Мићићу др Стеван Игњић није се претерано бавио овом тематиком, али је приметио одређене хронолошке проблеме у предању³¹.

---

²⁶ Исто, 256-257.

²⁷ Мићић-Буквић Г. *Годовик мој завичај*, Београд б. г. У овој књизи није дата година издања (одредница „без године“ стоји и у COBISS систему), али се на основу једне посвете може закључити да је књига штампана пре јесени 1998. године. Постоји и друго, проширено издање ове књиге са истим насловом (Пожега, 2004), али нам оно није било доступно.

²⁸ <https://www.scribd.com/document/369698641/Serdar-Mi%C4%87i%C4%87#> , приступљено 27. 4. 2023.

²⁹ од 1859. Књажевац

³⁰ Милосављевић, 239.

³¹ Игњић С. *Сердар Рујна Јован Мићић*, Ужице 1995, 15.

Сви извори сагласни су у једном – грана Мићића са надимком „Пециловићи“ не припада фамилији Мићић по мушкој линији, већ су они потомци човека по имену Радосав (по једном предању пореклом из Негбине) који је у првобитном дому Мићића био слуга. Он је касније, опет по предању, ступио у брак са Гарибовом снахом, удовицом, женом једног од његове браће кога су „убили Турци“. Из овог брака родио се син Петар звани „Пецо“ или „Пецило“ по коме носе надимак Пециловић. Према једном од извора ово се збило још у Мачкату, по другом у Рожанству; негде стоји да је Радосав био добро прихваћен од Мићића, другде стоји да је био одбациван. Неспорно је да се на тефтеру арача из 1832. године заиста у кући поред Мићића помиње Петар Радосављев, који је на другим местима уписан и као Петар Мићић (видети касније). Они се сахрањују на истом гробљу као остали Мићићи, славе исту крсну славу, али се разликују по старом кумству – Мићићима су кумови Смиљанићи из Љубиша, а Мићићима „Пециловићима“ Јакшићи из Каленића.

Мићићи у најранијим тефтерима и пописима на српском језику

Пре него што пређемо на срж овог рада, дужни смо још да дамо и неке податке из збирки Архива Србије. Имена предака данашњих становника Рожанства, Чајетине и Годовика, као и већине села у ужој или „устаничкој“ Србији, налазе се под велом таме све до тефтера на српском језику из 1820-их и 1830-их, који су у значајној мери истраживани и, великим делом, за златиборски крај, објављени³². У збирци тефтера Архива Србије може се наћи неколико раних докумената за ова села из периода 1823-1840. године, али овде ћемо дати само најважније податке. На тефтеру чибука из 1823. године³³ у Рожанству се помињу Обрад Мићић (100 брава) и Петар Мићић (47 брава). На арачком тефтеру из 1832. године³⁴ у Рожанству су, узастопно, пописани: 17: Обрад Алексић, Василије брат, Матије брат, Никола брат,

³² Станојевић Д. *Становништво Златибора у XVIII и првој половини XIX века*, Ужице 2013.

³³ Архив Србије, ЗТ, књига 282

³⁴ Архив Србије, ЗТ, књига 608

Стеван син, Радић син 4 г, Младен син ¼ г, младенац?; 18. Петар Радосављевић, Периша син, Милутин син, Јован син. Већ на списку пореских глава из 1840. године Обрада више нема, па се његов син помиње као Стеван Обрадовић; међутим Василије, Матије и Никола уписани су под презименом Милутиновић³⁵, а то им је презиме и на попису из 1849. године³⁶. Истовремено, у Годовнику се 1823. године на тефтеру чибука³⁷ помињу Станиша Мићић (22 брава) и Марко Мићић (17 брава), док се на арачком тефтеру из 1832. године³⁸ налазе, узастопно уписани: 21. Јевто Станишић, Јован брат, Стеван брат; 22. Марко Стеванов, Милован син, Мијаило и Стеван близанци, Јелесије син, ½ г. На попису из 1857. године појављује се и Марков најмлађи син Милисав³⁹.

Критичка анализа у светлу нових података

Читалац који је пажљиво пратио оно што је до сада изнето, није могао да не примети бројне нелогичности. Ако занемаримо очигледне – попут оне да се о људима који су живели крајем 18. и почетком 19. века говори као о синовцима Баја Пивљанина, човека који је, по свему судећи, погинуо давне 1685. године, можемо приметити и друге мане. Зашто су, на пример, Матија, Никола и Василије 1840. године пописани под презименом *Милутиновић*, кад се никакав *Милутин* не помиње ни у једној од верзија родослова? Ако је сердар Јован био син Гаврила, а Обрад син Гавриловог брата Алексе по једној верзији, зашто је онда сердар Јован „многа волео свог *стрица* Обрада, а овај свог *синовца* Јована“ по другој верзији? Зашто се међу многобројним стричевима сердара Јована само Обрад истиче и обилази га у Чајетини? Зашто је на арачком дефтеру 1832. године на челу Мићића у Рожанству био Обрад *Алексић*, ако по једној верзији *Алекса* није имао мушког потомства? Нелогичности има још, нижу се једна за другом, а ми ћемо покушати да размрсимо овај замршени родословни проблем.

---

³⁵ Станојевић, 321-322.

³⁶ Борчић, 224-225, 229.

³⁷ Архив Србије, ЗТ, књига 282

³⁸ Архив Србије, ЗТ, књига 608

³⁹ Архив Србије, ПК, књига 133

Представимо најпре графички, ради прегледности, родослов Мићића онако како се он може конструисати на основу списка Драгише Лапчевића (Схема 1, лево) и на начин на који је дат код Добровоја Борчића (Схема 1)⁴⁰.

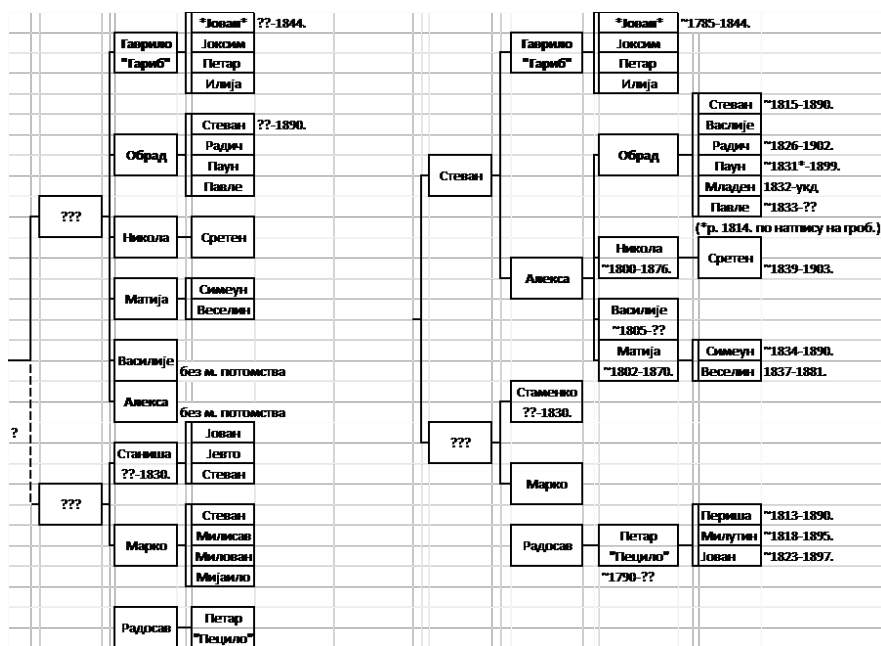

Схема 1. Родослов Мићића према Драгиши Лапчевићу (лево) и Добровоју Борчићу (десно).

Употребимо сада оно што је било неопходно да се ова загонетка покуша решити, а то је дефтер цизје казе Ужице⁴¹ из месеца мухарема 1210. хиџретске године (јул-август 1795. године⁴²). На овом дефтеру, на који нам је први скренуо пажњу историчар Мирослав Павловић⁴³ из Новог Сада, на чему му се неизмерно захваљујемо, пописани су мушкарци својим личним именом и именом оца. Иако је познато да су цизју могли плаћати само „зрели“ односно „пунолетни“ мушкарци, приметили

⁴⁰ Имена сердара Јована, Гариба, Обрада и Алексе подебљана су, ради оријентације.

⁴¹ Архив САНУ, 14509/VIII-Д-211

⁴² Павловић М. *Војно административно уређење Смедеревског санџака 1739-1788*, докторска дисертација, Нови Сад 2016, 123.

⁴³ доц. др Мирослав Павловић (1983, Вршац)

смо, а у разговору са другим истраживачима овог краја то и потврдили, да су пописани и неки млађи мушкарци, односно дечаци, можда старији од приближно десет година, или можда чак старији од приближно седам година. Није могуће утврдити прецизну старосну границу. У литератури нису непознати случајеви опорезивања и млађих мушкараца тј. дечака, па чак и беба, и то баш из времена владавине Селима III (1789-1807), па је забележено и више случајева државне интервенције у циљу сузбијања самовоље цизједара⁴⁴. Износ пореза је у акчама⁴⁵. Пописана лица груписана су, из неког разлога, у нешто што би се логично могло сматрати „кућом“ или „домаћинством“, иако је цизја индивидуалан порез. У Рожанству тако налазимо⁴⁶ 17 „домаћинстава“ или „кућа“, а овде ћемо дати три које нас интересују, редом трећу, четврту и једанаесту (редни број не постоји као такав на самом дефтеру; име оца у загради):

3:

Милија (Ристан), *edna*, 120

Петар (Милија), *edna*, 120

Јован (Милија), 60

4:

Гаврило (Алекса), *edna*, 120

11:

Милутин (Мића), *evsat*, 240

Алекса (Мића), *edna*, 120

Илија (Радосав), *edna*, 120

Стаменко (Стеван), 120

Марко (Стеван), 120

---

⁴⁴ Хаџибегвић Х. *Цизја или харач*, Прилози за оријенталну филологију III-IV, 1953, 61.

⁴⁵ Нејасно је зашто сем појединаца који су окарактерисани једном од три пореске категорије (од највише до најниже: *a'la* – 480 акчи, *evsat* – 280 акчи, *edna* – 120 акчи), порез плаћају и најмлађи пописани мушкарци поред чијих имена не стоји ниједна категорија.

⁴⁶ Архив САНУ, 14509/VIII-Д-211, 8. Превод Ђорђа Делића (1988-2021) коме смо неизмерно захвални. Успомени на њега и на године размењивања података и искустава на пољу родословља у ужичком и ваљевском крају посвећен је овај рад. Већ је објављен и његов превод овог дефтера за село Трнава (в. Обрадовић М, Станојевић Д. *Трнава на Златибору*, Чајетина 2020, 462).

Сада ствари постају много јасније. У 11. кући по реду живе Мићићи. Милутин и Алекса били су синови Миће, а наслућује се да је постојао и трећи брат, Стеван, који у то време изгледа више није жив, али о њему дознајемо посредно, јер су два најмлађа (од пописаних) члана домаћинства, Стаменко и Марко, синови неког Стевана. Можда је управо Стеван брат ког су у предању „убили Турци“. Ето и потврде да су два брата – Стаменко и Марко, преци Мићића из Годовика, заиста били „једна кућа“ са осталим Мићићима. Даље, Илија син Радосава сведочи да је заиста постојао предак „Пециловића“ који је живео с Мићићима. Илија је вероватно умро млад, или се некуд одселио, па је до српских дефтера из 1820-их и 1830-их потрајао само Петар Радосављев, вероватно млађи брат Илијин, који је 1795. године био премлад да буде пописан, односно опорезован.

Мистерија је зашто у кући нема Гаврила – Гариба. Једини Гаврило у целом селу је сâм у четвртој кући, Гаврило син Алексе. Пописан је одмах након прочитаних предака данашњих Ристановића, који су у трећој кући. Ако као дестилат из различитих предања узмемо причу о Гарибовом бекству у Морачу и каснијем повратку на Златибор, као и поузданом раном преласку њега и синова из Рожанства у Чајетину, можемо приметити неку врсту „посебности“ Гаврила у односу на остатак фамилије и претпоставити да је у четвртој кући заиста Гаврило Алексин Мићић, из неког разлога већ тада одвојен од остатка Мићића. Можда се, на пример, Гаврило оженио девојком „из Ристановића“, па је из неког разлога „ушао“ међу њих и пописан одмах након њих. Знамо да је мајка сердара Јована, односно Гарибова жена, сахрањена на Ристановића гробљу у Рожанству, али ту се сахрањују и сви остали Мићићи. На питање мајке сердара Јована вратићемо се касније. Други Алексин син, Обрад (Обрад *Алексић* у српским изворима), вероватно је био премлад да буде пописан и живео је у дому са оцем Алексом и осталим Мићићима (изгледа да је разлика у старости између два брата, Гаврила и Обрада била значајна, али то није била реткост у прошлим временима, када је често најстарије дете бивало и преко 20 година старије од најмлађег). То би објаснило и зашто је „вољени **стриц** Обрад“ једини често у посети сердару у Чајетини – управо јер му је он по овом моделу једини „рођени“ стрец, а вероватно су били и сличног узраста. Дакле, Гаврило Алексин из четврте „куће“ је извесно наш „Га-

риб“ Мићић. На послетку, јасно је и зашто су након раздвајања од Обрада, браћа Василије, Матија и Никола пописани као „Милутиновићи“ – на светлост дана коначно је изашао и њихов отац Милутин, првопописани у задрузи Мићића. Сада можемо дати наш предлог раног родослова Мићића, за који се надамо да би могао бити најближи истини (Схема 2)⁴⁷.

Погледајмо сада шта о пореклу Мићића има да каже извор који до сада нисмо могли приметити да је негде коментарисан. Иза Михаила Живковића⁴⁸, професора и директора Ужичке гимназије и народног посланика, остао је лични фонд у Историјском архиву Ужице, чија је садржина у литератури представљена без много детаља⁴⁹, а Гласник ИАВ један је од ретких часописа у којима се могу наћи делови овог фонда презентовани јавности⁵⁰. У рукопису о пореклу ужичких фамилија свог доба финализованом 1913. године, Живковић је оставио забелешку и о Мићићима, по свој прилици писану још 1911. године⁵¹:

„Мићићи – Јовањдан

Прича Мијатовић...код Драшкића на слави. Мићићи су Селаци. Селаци су у Кремнима староседеоци. Шесторица су од ове фамилије ишла на Косово на Косовски бој на позив кнеза Лазара и нису се вратили. Међу Селацима био је један неки Мића, имао је лијепу сестру. Једном Турчину западне за око и пољуби је у колу. Кажу ту Мића убије тога Турчина и побегне у Морачу. Доцније

---

⁴⁷ Имена сердара Јована, Гариба, Обрада и Алексе подебљана су, ради оријентације. Године рођења пре увођења обавезе вођења црквених матичних књига 1837. године треба схватати као приближне. Свако ко се хватао у коштац са одређивањем тачне године рођења за људе рођене у првој половини 19. века у Србији зна да је у питању јалов посао, и да најчешће сваки попис, списак и надгробни споменик даје различиту старост за једну исту особу.

⁴⁸ Михаило Р. Живковић (1862, Страгари – 1944, Ужице)

⁴⁹ Лазовић В. *Михаило Живковић (1862-1944)*, Ужички зборник 20, 1991, 285-287.

⁵⁰ Радојичић М. *Прота Јевта Ф. Поповић Кувезља (1823-1912) – Вођа Бабинске разуре*, Гласник ИАВ 46, 2012, 5-47.

⁵¹ Историјски архив Ужице, *Лични фонд Михаило Р. Живковић – Ужице*, белешка о постојбини старих Ужичана, 24. На наредном, 25. листу, понавља се наслов „Мићићи“ и кратко каже да су дошли из Мораче, „има преко 100-150 година“, најпре у Мачкат, па одатле у Рожанство, Чајетину и Годовик.

			Јован	~1785-1844.	
		Гаврило	Јосим		
		"Гариб"	Петар		од њих Мићићи у Чајетини
			Илија		
	Алекса				
		Обрад	Стеван	~1815-1890.	
			Радич	~1826-1902.	од њих Мићићи у
			Паун	~1826-1899.	Рожанству
			Младен	1832-укд.	
			Павле	~1834-??	
		Станиша	Јевто	~1808.	
			Јован	~1814.	
			Стеван		
	Стеван				од њих Мићићи у Годовику
		Марко	Милован	пре 1825.	
			Мијалио	пре 1825.	
			Стеван	пре 1825.	
			Јелесије	1831-укд.	
			Милисав	~1843.	
		Василије			
		~1798-??			
		Матија	Симеун	~1834-1890.	од њих Мићићи у
		~1800-1870.	Веселин	1837-1881.	Рожанству
		Никола	Сретен	~1839-1903.	
		~1801-1876.			
		Илија	Периша	~1813-1890.	од њих Мићићи
			Милутин	~1818-1895.	"Пециловићи" у Рожанству
		Петар	Јован	~1823-1897.	
		"Пецило"			

Схема 2. Наш њредној исјрављеној родослова Мићића.

по дозволи Турака или кад се ствар заборавила он се врати. Његов син Јован Мићић био је сердар у Чајетини. Мићића има:

- 1) У Ужцу 1 кућа
- 2) У Чајетини 1 кућа или 2
- 3) У Рожанству кућа ....
- 4) У Годовику 1 кућа“

Иако је у питању предање које није изрекао неко од Мићића (већ извесни Мијатовић, чији нам идентитет није познат⁵², на

⁵² На истој страни се говори и о даљем пореклу Мијатовића, али нема више конкретних податка о излагаоцу

некој слави⁵³), не можемо да не приметимо колико је оно другачије од свих осталих извора. Не помиње се ни Пива, Бајо Пивљанин, ни разни други детаљи које остали извори једни од других преузимају, али се појављују Селаковићи из Кремана. Део о Косовском боју свакако треба одбацити као митолошки украс, али између редова треба препознати основни мотив који предањем жели да се пренесе, а то је управо „староседелаштво“ Селаковића у Кремнима. Почетком 20. века, када је настајала ова белешка, свакако да су се „староседелачким“ сматрале оне породице које су се једноставно довољно давно доселиле, на пример у великим таласима након 1690. или 1739. године. Да ова породица јесте јако стара, говори нам из прве руке поменути дефтер џизје из 1795. године, овога пута за село Радуш⁵⁴ – део Кремана у коме живе Селаковићи. На дефтеру је пописано најмање 24 мушкарца који се млађим изворима (тефтерима на српском из 1820-их и 1830-их) јасно могу уоквирити као преци Селаковића. Они су, даље, подељени у најмање пет „домаћинстава“ – далеко више од свих данашњих креманских породица чији се преци могу идентификовати на том дефтеру џизје. Напослетку, ових пет домаћинстава потиче од укупно пет различитих непосредних предака, о којима сазнајемо захваљујући томе што је, као што смо већ показали, за свако лице дато и име оца. Како се нити један од ових пет предака не зове *Селак*, јасно је да је родоначелник Селаковића, *Селак*, морао живети још дубље у прошлости, вероватно генерацију или две, дакле још почетком 18. века, можда и у 17. веку. О старости фамилије Селаковић сведочи и само име родоначелника, које је половином 18. века већ архаично и ван употребе у златиборском крају⁵⁵.

---

⁵³ Можда баш у породици познатог ужичког адвоката Ђорђа Драшкића (1890-1945)

⁵⁴ Архив САНУ, 14509/VIII-Д-211, 5. Превод др. Мирослава Павловића, уз мање допуне Ђорђа Делића и аутора овог рада.

⁵⁵ Друга велика породица Селаковић у 3. Србији су Селаковићи са супротног краја Златибора, из Сеништа код Нове Вароши, а има их одсељених и у Зеокама у Драгачеву. Славе Аранђеловдан и вероватно су такође врло стари и разгранати, судећи по забележеном предању (в. Мићић, 468) и броју пописаних на раним тефтерима на српком (в. Станојевић, 283). Немају везе са креманским Селаковићима. О одумирању употребе имена Селак најбоље сведоче турски пописи. Име је јако често током 16. и на почетку 17. века,

Родослов Селаковића није тема овог рада, већ желимо показати нешто друго – да они 1795. године представљају врло разгранату фамилију, најбројнију и вероватно најстарију у своме селу и врло вероватно једну од најстаријих на целом Златибору. Другим речима, теоретски није немогуће да Мићићи, као млађе презиме и знатно мања породица, потичу од Селаковића који су, судећи по разгранатости, једна од старих породица у овој области, и то ћемо покушати да докажемо.

Шта знамо из литературе о пореклу креманских Селаковића, а самим тим о евентуалном даљем пореклу Мићића? Истраживач Љуба Павловић⁵⁶ забележио је⁵⁷:

„Трећа стара породица овог села Селаковићи (Селаџи). За Селаке зна се да су старином Кучи, пали у Морачу. Немирног су духа; нису дуго остали на уз неке хајдучке породице пребегли у Гласинац и одатле се спустили у село Бралиће у Сарајевском Пољу. Из Бралића пребегли су у ово село четири Селака са децом и неким удовама, па су се раселили у расељској Радуши, ту се изделили и одмах уз неке нађене породице одселили се у даља дринска села. Селаџи се као и Јанковићи, с којима су у додиру стално селе по занатима, трговини и школама, те их је растуриених на све стране. Селаџи се зову овим презименом у селу и до Ужица, а одатле даље мењају своја презимена и губе сваку везу са селом. У Кремнима их је у Г. и Д. Радуши и до планине 31 кућа, славе св. Јована”.

Сумња у поузданост онога што је забележио Павловић произлази не само из необично великог броја етапа у селидби које су Селаковићи наводно запамтили, већ и због других детаља, попут славе (Јовањдан) која се не јавља у Кучима, и слави је свега два или три братства у Морачи, или села „Бралићи“ које нисмо могли идентификовати нигде на ширем подручју Сарајевског поља, нити било где у Босни. Разговарајући са неким члановима ове креманске фамилије током истраживања, сазнали смо да постоји

да би на најмлађем преведеном попису који имамо на располагању (1701. г) из области блиске Златибору (Херцеговина), забележен био само један једини Селак источно од Неретве (в. Хафизовић Ф. *Попис села и земље санџака Крка, Клис и Херцеговина, ослобођених од Млетачке републике 1701. године*, Загреб-Сарајево 2016, 366). На дефтеру из 1795. године нема овог имена.

⁵⁶ Љубомир – Љуба Радоја Павловић (1865, Клинци – 1936, Шабац)

⁵⁷ Павловић Љ. *Ужичка Црна Гора*, Насеља и порекло становништва 19 – Српски етнографски зборник XXXIV, Земун, 1925, 177.

и предање о пореклу из Пиве и доласку преко Гласинца у Кремну, док се на више места о пореклу могло чути једноставно – „из Херцеговине“, што је вероватно најчешћи мотив у предањима породица из целе Западне Србије. Занимљиво је да нам је пренето и предање по коме је Јован Селак(овић) био кремански кмет „пуних 50 година“ будући да је био брат од тетке сердару Јовану Мићићу. Њих двојица су, по овом предању, били синови две рођене сестре. Уколико је ово истина, додатно би била ојачана хипотеза да су Мићићи некад раније могли живети близу Селаковића. И заиста, у једном писму из 1838. године, описујући Кнезу Милошу потешкоће са прошењем удове хаџијинице Мариоте (девојачко Будимлић), сердар Јован Мићић спомиње свог „рођака Јована из Кремана“ као једног од два човека послата у Сарајево да извиде „је ли за ме и за моју кућу прилика она жена“⁵⁸. У истом серијалу др Радосављевића наилазимо и на први помен⁵⁹ Јована Селаковића као кмета 1819. године⁶⁰, а у тефтерима се последњи пут помиње у овој улози на списку пореских глава 1840. године⁶¹. Другим речима, не можемо са сигурношћу тврдити да је Јован Селаковић био кмет „50 година“, али свакако јесте био у једном дужем периоду. Кремански Селаковићи и данас носе ово презиме, изузев пар огранака који су усвојили млађе патронимско презиме изведено из имена скоријег претка (нпр. Ђокић, Лазаревић), док већини млађи патронимици служе само као надимци ради разликовања унутар Селаковића⁶². Постоје пре више од два века исељени огранци ове породице у Латвици код Ариља и у Сушици код Ваљева. Латвица није обрађена у етнографској литератури, док се за ваљевске Селаковиће каже⁶³:

---

⁵⁸ Радосављевић Н. *Књајеска канцеларија, Ужичка нахија, књига друга (1831-1839)*, Београд-Ужице 2006, 357.

⁵⁹ Радосављевић Н. *Књајеска канцеларија, Ужичка нахија, књига прва (1816-1830)*, Ужице-Београд, 2005, 72.

⁶⁰ Помиње се као кмет села Стрмац, али знамо да су Кремна 1819. године још увек административно фрагментисана, при чему је Радуша заједно са Стрмцем (в. Станојевић, 64)

⁶¹ Станојевић, 303.

⁶² Ђокић М. *Становништво у селима Креманске површи*, Гласник Етнографског института САНУ XXVII, 1978, 115.

⁶³ Павловић Љ. *Колубара и Подгорина*, Насеља српских земаља 4 – Српски етнографски зборник VIII, Београд, 1907, 973.

„Пред Кочину Крајину⁶⁴ сишли су с Кремана у Ст. Влаху данашњи Селаџи, њих је девет кућа, славе св. Јована.“

Селаковићи су се по свој прилици раселили и по многим другим селима Западне Србије, али нису задржали презиме па их је теже идентификовати. Навешћемо пример – у Субјелу код Косјерића постоји фамилија Божовић за коју се каже⁶⁵:

„Из истог доба су и Божовићи дошли из Кремана, стара хајдучка увек немирна и раду тешко склона породица, има их шест кућа, славе св. Јована.“

Увидом у збирку тефтера Архива Србије лако је било утврдити да се на раним документима из 1825.⁶⁶ и 1830. године⁶⁷ родоначелник Божовића појављује у Субјелу као Божо Селак⁶⁸. Овиме смо желели показати да се Селаковићи јесу доста исељавали, при чему неки у том процесу нису могли одржати старо презиме јер је млађе патронимско временом преовладало. Слично је могло бити и са Мићићима.

***

Како сада проверити да ли су Мићићи и Селаковићи заиста сродни по мушкој линији? Да ли заиста има истине у ономе што је забележио М. Живковић? Један начин био би проналажење још ранијег османског дефтера или пописа, из дубине 18. века, али такав извор нам још увек није познат. Постоји, на пример, необјављен попис Смедеревског санџака из 1741. године – нажалост, поименично су пописане само нахије које је Турска повратила од Аустрије, самим тим нахија Ужице није⁶⁹. Од султанових

⁶⁴ Аутор овог рада, и сâм потомак ових Селаковића из Сушице, утврдио је да је пресељење из Кремана у Сушицу ипак било приближно у време Првог српског устанка, о чему постоји предање у Сушици и натпис на једном надгробном споменику. Такође, захваљујући натпису на другом надгробном споменику знамо име заједничког претка сушичких Селаковића што нам омогућава да га идентификујемо на дефтеру из 1795. у креманској Радуши.

⁶⁵ Павловић Љ, *Ужичка Црна Гора*, 80.

⁶⁶ Архив Србије, ЗТ, књиге 312-314

⁶⁷ Архив Србије, ЗТ, књига 637

⁶⁸ Посредством каснијих докумената, црквених матичних књига, и текста на надгробном споменику Божа Селака у селу Субјел сазнајемо име његовог оца, захваљујући чему можемо, помоћу дефтера из 1795, Божовиће повезати и родословно са осталим Селаковићима у Радуши креманској.

⁶⁹ Павловић М, 145.

кришћанских поданика из ужичког краја кроз 18. век углавном су нам позната само имена кнезова, и то у уским временским прозорима⁷⁰, и неких свештених лица. Други начин, и једини могући у овом тренутку, јесте ДНК анализа, конкретно IX који се преноси са оца на сина, што је подробније објашњено у уводу.

Са овиме на уму, подвргнут је генетичком тесту по један припадник из два огранка фамилије Селаковић из Кремана (Селаковић пореклом из Доње Радуше, и Ђокић⁷¹ (старије Селаковић) пореклом из Горње Радуше). Такође, тестиран је један Селаковић пореклом из Сушице код Ваљева и један Мићић⁷² пореклом из Рожанства код Чајетине. Сва четворица тестираних могу се преко породичних родослова повезати са најстаријим Селаковићима односно Мићићима са дефтера из 1795. године. Резултати теста дати су у Табели 1:

Табела 1: Резултати генетичког тестирања Селаковића и Мићића, 23 СТР маркера⁷³.

Тестирани:	Селаковић (1)	Селаковић (2)	Ђокић	Мићић
Место порекла ⁷⁴	Доња Радуша, Кремна, Ужице	Сушица, Ваљево	Горња Радуша, Кремна, Ужице	Рожанство, Чајетина
Слава	Јовањдан	Јовањдан	Јовањдан	Јовањдан
DYS393	13	13	13	13
DYS390	23	23	23	23
DYS19	15	15	15	15
DYS391	11	11	11	11

⁷⁰ Знамо, на пример, имена три кнеза којима су издати берати у марту 1740, тројице који су јамчили за ужичку рају у јулу 1749, као и двојице којима су берати издати у новембру 1780. и сл. (в. Тричковић Р. *Ужице у XVIII веку, Историја Титовог Ужица*, књига 1, Ужице 1989, 266; 278.)

⁷¹ Потомци Ђока Селака, који је рођен почетком 19. века, а умро 1859, су данас Ђокићи. Не треба их мешати са другим креманским Ђокићима, потомцима Ђока Витаса, који је живео у приближно истом периоду као Ђоко Селак. Ђокићи-Витаси славе Ђурђиц.

⁷² Дугујемо захвалност г. Данилу Станојевићу и г. Добривоју Борчићу што су пронашли кандидата за тестирање

⁷³ Стандардан PowerPlex Y23 сет маркера

⁷⁴ Као место порекла дато је место где су патрилинеарни преци тестираног живели 1900. године.

DYS385a	14	14	14	14
DYS385b	15	14	15	15
DYS439	13	13	13	13
DYS389I	13	13	13	13
DYS392	11	11	11	11
DYS389II	32	32	32	32
DYS458	17	17	17	17
DYS437	14	14	14	14
DYS448	20	20	20	20
GATAH4	10	10	10	10
DYS456	15	15	15	15
DYS576	17	17	17	17
DYS570	18	18	18	18
DYS438	10	10	10	10
DYS481	29	29	28	29
DYS549	11	11	11	11
DYS533	13	13	13	12
DYS635	23	23	22	23
DYS643	10	10	10	10
предикто вана хаплогрупа⁷⁵	I-L621	I-L621	I-L621	I-L621

Као што се из Табеле 1 може видети, хаплотипови се подударају на готово свим маркерима, па се може рећи да је тестирање потврдило да су Селаковићи из Доње Радуше „истородни“, по непрекинутој мушкој линији, са Селаковићима из Горње Радуше у Кремнима; да су Селаковићи из ваљевске Сушице такође блиско патрилинеарно повезани; али и да су Мићићи из истоветне мушке лозе. Штавише, разлика између хаплотипова Мићића и двојице Селаковића мања је од разлике између Селаковића (сушичког) и Ђокића, или од разлике између Мићића и Ђокића – што иде у прилог Живковићевог навода да су „Мићићи Селаца“. Међутим, крунски доказ да је реч о патрилинеарно блиско повезаним породицама је низ карактеристичних вредности у хаплотипу које одступају од модала (просека), а то су $DYS19 = 15$,

⁷⁵ Y-DNA Haplogroup Predictor <https://www.nevgen.org/>

DYS389 II-I = 19, и пре свега веома ретке DYS390 = 23 и DYS437 = 14⁷⁶, а које деле сва четворица тестираних⁷⁷.

Да би читалац коме је оваква методологија страна стекао утисак како изгледа резултат некога ко **није** ближи сродник Мићића по мушкој линији (патрилинеарно раздвајање пре 1.000 година и више), сада ћемо дати приказ тестираних појединаца из фамилија за које се у разним предањима спомиње да су сродници Мићића (или Баја Пивљанина). Да не бисмо непотребно заузимали простор, нећемо давати целе хаплотипове, већ само податак о хаплогрупи. Како сем Лакетића ниједан тестирани не припада хаплогрупи Мићића, а и Лакетић припада другој подграни⁷⁸, излишно је поредити хаплотипове (Табела 2).

Тестирани су, већ помињани, Лакетић из Мораче⁷⁹, Бачаревић из Груже⁸⁰, Даниловић из Мораче⁸¹ (староседеоци и једна од свега пар породица у Морачи чија је крсна слава Јовањдан), као и неколико припадника породица из Пиве за које се спекулисало да могу бити потомци Баја Пивљанина односно његових сродника – Бајовић-Чепур⁸² је тестиран док Николићи из Рудница⁸³

---

⁷⁶ Модалне вредности за грану I-Y3120 су DYS19 = 16, DYS389 II-I = 18, DYS390 = 24 и DYS437 = 15.

⁷⁷ За дефинитивну процену када је живео заједнички предак, потребно је да по један Мићић и Селаковић ураде тестирање на много више СТР маркера (111, на пример), или да по један Мићић и Селаковић ураде темељно секвенционисање ИХ ради откривања свих СНП мутација. И једно и друго представља организациони изазов (слање узорака у иностране лабораторије), а ни финансијски аспект није занемарљив. У тренутку писања овог рада само је Селаковић пореклом из Сушице урадио дубинско тестирање, захваљујући ком је, за почетак, позната најдубља могућа позиција овог „рода“ на тренутном ИХ-стаблу човечанства (I-FT173833).

⁷⁸ Лакетић припада истој хаплогрупи I, али подграни која се од подгране Селаковића-Мићића раздвојила пре више од 2.000 година. Додатно, хаплотипови се разлику на чак 10 од 23 упоредива маркера.

⁷⁹ Раосављевић, 233.

⁸⁰ Драгић, 294.

⁸¹ Раосављевић, 236.

⁸² Томић С. *Пива и Пивљани*, Насеља и порекло становништва 31 – Српски етнографски зборник LIX, Београд, 1949, 447.

⁸³ Благојевић О. *Пива*, САНУ посебна издања књига CDXLIII – Одељење друштвених наука књига 69, Београд, 1971, 415.

још увек нису, али јесу њихови сродници из истог места – Ђачић и Гутовић⁸⁴.

Табела 2: Преглед хаплогрупа неких релевантних фамилија.

Презиме ⁸⁵	Место порекла	Крсна слава	Хаплогрупа
Лакетић	Телач До, Љевишта, Колашин	Јовањдан	I-RH908
Бачаревић	Радмиловић, Кнић	Јовањдан	E-V13
Даниловић	Ђуђевина, Колашин	Јовањдан	E-V13
Бајовић	Безује, Плужине	Никољдан	R-Z280
Ђачић	Руднице, Плужине	Никољдан	N-P189.2
Гутовић	Руднице, Плужине	Никољдан	N-P189.2

Као што можемо видети, не постоји ближа генетичка повезаност између Мићића и фамилија које своје порекло везују за Баја Пивљанина, нити са некима од оних (Лакетић, Бачаревић) које се доводе у патрилинеарну везу с Мићићима. Тестиран је само по један припадник ових фамилија, који не мора нужно бити „репрезентативан“ за мушку линију дате фамилије (у прошлости могла су се десити, а временом заборавити, разна усвајања, призећивања и др), па треба оставити могућност да се неки од ових резултата доведе у питање. Међутим, генетичка повезаност по мушкој линији са Селаковићима је неспорна.

***

Не можемо се отети утиску да се лепо и упечатљиво предање Марковића из Љуљака, у ком се набрајају њихове сродничке фамилије у оближњим селима (Бачаревићи из Радмиловића, Мршељевић из Топонице и Мићићи из Опланића), временом искварило, па је извршено повезивање на основу истог звучног презимена и славе („а ови су од чајетинских Мићића“). Драгић је ово забележио у својој докторској дисертацији у последњи час пред избијање ратова 1912-1918. који ће однети и његов млади живот, да би Лапчевић после рата само преузео ову причу и

⁸⁴ Исто

⁸⁵ Резултати генетичког тестирања коришћени у овом раду из базе су Друштва српских родословаца „Порекло“, изузев резултата Ђачића (Family Tree DNA)

надоградио је валидним подацима које је имао на располагању. Потоњи истраживачи нису имали избора и морали су да се држе овог основа. Зато је ипак индикативно да се ништа о Пиви, Бају Пивљанину и томе слично не појављује у најранијем писању Милићевића, који само спомиње да су родитељи сердара Јована „бежали у Морачу“, не и да су потицали из ње, док је најштуруји и најопрезнији био управо Љубо Мићић, који је и сâм био од ове фамилије. Порекло од Селаковића, старе фамилије из Кремана, је, као што смо показали, много извесније.

Када су Мићићи напустили Кремна не можемо са сигурношћу рећи. Ако је сердар Мићић заиста рођен у Мачкату, Кремна су морали напустити најкасније средином 1780-их. Знамо да је 18. век био немиран и у ужичком крају, чак и у доба када Аустрија и Турска нису ратовале, о чему нам говоре фрагментарни подаци. У јануару 1738. године, средином периода од неколико месеци колико су Аустријанци држали Ужице, Срби капетана Јоханеса Гуршица порушили су велики хан у Кремнима⁸⁶. Десетак година касније избила је буна ужичког Шејха Мехмеда против централне власти, при чему се на Шејховој страни нашла и раја⁸⁷. Буна је угушена казненом експедицијом. Наредних неколико деценија прошло је у непрекидним напетим односима са централним властима узрокованим начином разрезивања и наплаћивања пореза и презадуженошћу раје Ужичке нахије⁸⁸. Године 1783/4. у Кремнима су хајдуци спалили хан⁸⁹, да би само пар година касније цео крај био погођен ратним дешавањима током Кочине крајине⁹⁰. Ни сам почетак 19. века није било лак, о чему и данас у Кремнима сведочи неколико „Карађорђевих“ шанчева, од којих су неки у непосредној близини Селаковића⁹¹. Драматичне догађаје пратила су и померања становништва.

---

⁸⁶ Тричковић, *Ужице у XVIII веку*, 264.

⁸⁷ Тричковић Р. *Буна ужичког Шејха Мехмеда: 1747–1750*, Симпозијум „Ослободилачки покрети југословенских народа од XVI века до почетка Првог светског рата“, Београд 1976, 109.

⁸⁸ Тричковић, *Ужице у XVIII веку*, 271-273.

⁸⁹ Исто, 277.

⁹⁰ Исто, 279-281.

⁹¹ Николић М. *Шанчеви у Првом српском устанку*, Гласник ИАВ 26-27, 1992, 23-24.

Закључак

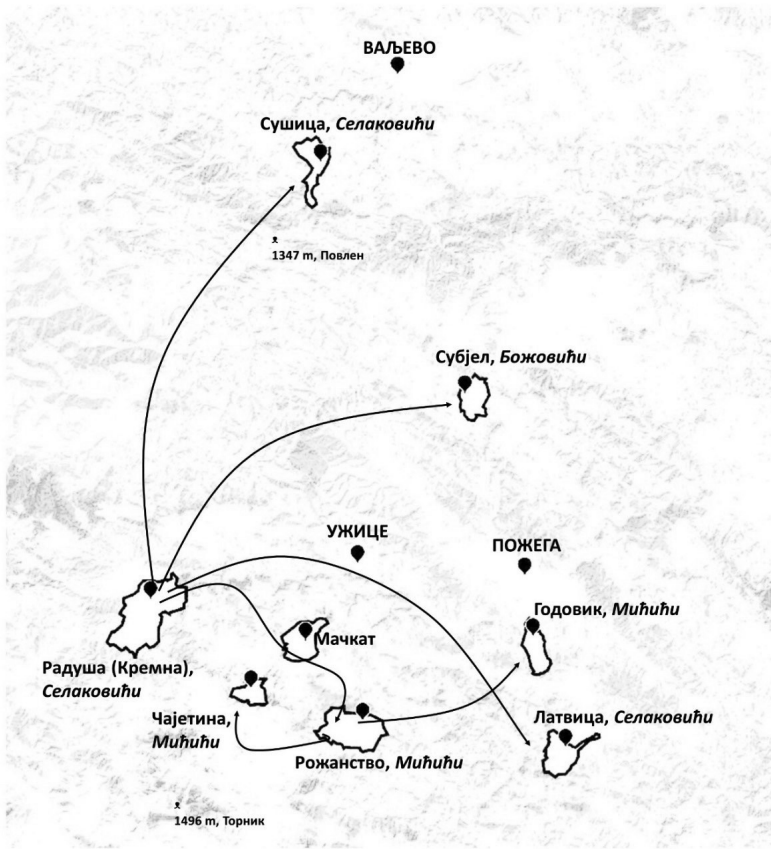
Недовољно коришћени или недовољно познати архивски извори, у комбинацији са генетичком анализом, могу осветлити поједине тамне делове историје српског села и српске породице у освит „Српске револуције“, стављајући генеалогским методом појединце у центар проучавања.

На примеру златиборских Мићића, чија је заједничка матица село Рожанство код Чајетине, показали смо да тачност њиховог родослова може бити значајно побољшана када се изворима на српском језику из прве половине 19. века додају позни османски извори с краја 18. века⁹². Сазнања о њиховом ранијем пореклу такође се могу продубити, па смо тако показали да су Мићићи по непрекинутој мушкој линији повезани са креманским Селаковићима, од којих врло вероватно и потичу. Миграције ове фамилије или „рода“ могле би се графички представити на начин дат на Мапи 1⁹³.

Генетичка анализа показала је и да, у тренутку писања овог рада, нема појединаца пореклом из Пиве и Мораче (одакле наводно по разним изворима потичу Мићићи и/или Селаковићи) у ближој генетичкој вези по мушкој линији са Селаковићима и Мићићима, нарочито међу оним породицама које се доводе у везу са Бајом Пивљанином. Резултати нових генетичких тестирања које будућност доноси, а надамо се и нови преводи османских извора, можда буду успели да понуде решење овог још увек не до краја решеног генеалогског изазова.

⁹² Османски извори већ су коришћени код нас за идентификацију појединаца из предања неких од херцеговачких, црногорских и брђанских братстава. Међутим, врло су ретко коришћени за израду породичних родослова. Изузетни и пажње вредни примери овакве употребе су: Мазалић Ђ. *Попис заоставштине и расуло сарајевске породице Селака*, Прилози за оријенталну филологију X-XI, 1960-61, 223-236; Тричковић Р. *Порекло Ненадовића*, научни скуп „Прота Матија Ненадовић и његово доба“ 1978, Београд 1985, 177-192.

⁹³ Дате су само поуздане миграције. Постоји још преко десет фамилија у Западној Србији које би такође могле бити из овог миљеа, али оне захтевају нешто дужу анализу која превазилази обим и обухват овог рада.

Мапа 1. Миџрације „рода“ Селаковић у другој половини 18. века и почетком 19. века.

Summary

The foundations laid out for us by the great scholars of Cvijić's antropogeographic school can be built upon using the genealogical method, including its youngest discipline – genetic genealogy. Using as an example the prominent Mičić family from Zlatibor, one of whose descendants was sardar Jovan Mičić, the *knez* of Rujno, we made use of two lesser-known sources – a *jizya* tax defter of the *Užice kaza* from 1795, and an early 20th century note on the origins of the Mičić family written by professor and member of parliament Mihailo Živković, in order to present a more accurate family tree of the Mičić family, but also to offer an alternative view on the further geographical and genealogical origins of this family, contrasting what can be found in existing literature.

Извори

- Архив САНУ, 14509/VIII-Д-211
- Архив Србије, Главно казначејство - Збирка тефтера
- Историјски архив Ужице, Лични фонд Михаило Р. Живковић – Ужице
- Натписи на надгробним споменицима – сеоско гробље у Сушици, локација „Церови“ у Сушици, сеоско гробље у Субјелу
- аза тестираних Друштва српских родословаца „Порекло“

Литература

- Благојевић О. *Пива*, САНУ посебна издања књига CDXLIII – Одељење друштвених наука књига 69, Београд, 1971.
- Борчић Д. *Рожанство – запис о поколењима*, Чајетина 2014.
- Грчић М. *Јован Цвијић и српска антропогеографска школа*, Гласник Географског друштва Републике Српске 8, 2003, 5-25.
- Драгић М. *Гружа*, Насеља и порекло становништва 10 – Српски етнографски зборник XXI, Београд, 1921.
- Ђенић Љ. Р. *Јован Мићић, сердар и кнез рујански*, Ужички зборник 8, 1979, 51-78.
- Ђокић М. *Становништво у селима Креманске површи*, Гласник Етнографског института САНУ XXVII, 1978, 113-118.
- Игњић С. *Сердар Рујна Јован Мићић*, Ужице 1995.
- Клејн Л. С. *Опасная ДНК-демагогия Клёсова, В защиту науки 15, Наука, 2015, 29-49.*
- Лазовић В. *Михаило Живковић (1862-1944)*, Ужички зборник 20, 1991, 279-288.
- Лапчевић Д. *Из моје постојбине*, Београд 1930.
- Мазалић Ђ. *Попис заоставштине и расуло сарајевске породице Селака*, Прилози за оријенталну филологију X-XI, 1960-61, 223-236.
- Милићевић М. Ђ. *Поменник знаменитих људи у српског народа новијега доба*, Београд 1888.
- Милосављевић Б. *Београдски родослови*, Београд 2020.
- Мићић Љ. Ж. *Златибор*, Насеља и порекло становништва 19 – Српски етнографски зборник XXXIV, Земун, 1925.
- Мићић-Буквић Г. *Годовик мој завичај*, Београд б. г. (COBISS.SR-ID - 1024033207)
- Недељковић Н. *Генеалогски метод у изучавању порекла и кретања становништва*, Етнолошке свеске IV, 1982, 73-79.
- Николић М. *Шанчеви у Првом српском устанку*, Гласник ИАВ 26-27, 1992, 21-28.
- Обрадовић М, Станојевић Д. *Трнава на Златибору*, Чајетина 2020.
- Павловић Љ. *Колубара и Подгорина*, Насеља српских земаља 4 – Српски етнографски зборник VIII, Београд, 1907.

- Павловић Љ. *Ужичка Црна Гора*, Насеља и порекло становништва 19 – Српски етнографски зборник XXXIV, Земун, 1925.
- Павловић М. *Војно административно уређење Смедеревског санџака 1739-1788*, докторска дисертација, Нови Сад 2016.
- Радојчић М. *Прота Јевта Ф. Поповић Кувелџа (1823-1912) – Вођа Бабинске разуре*, Гласник ИАВ 46, 2012, 5-47.
- Радосављевић Н. *Књажевска канцеларија, Ужичка нахија, књига прва (1816-1830)*, Ужице-Београд, 2005.
- Радосављевић Н. *Књажевска канцеларија, Ужичка нахија, књига друга (1831-1839)*, Београд-Ужице 2006.
- Раосављевић Р. *Морача Ровца Колашин*, Београд 1989.
- Станојевић Д. *Становништво Златибора у XVIII и првој половини XIX века*, Ужице 2013.
- Томић С. *Пива и Пивљани*, Насеља и порекло становништва 31 – Српски етнографски зборник LIX, Београд, 1949.
- Тричковић Р. *Буна ужичког Шејха Мехмеда: 1747–1750*, Симпозијум „Ослободилачки покрети југословенских народа од XVI века до почетка Првог светског рата“, Београд 1976, 101–114.
- Тричковић Р. *Порекло Ненадовића*, научни скуп „Прота Матија Ненадовић и његово доба“ 1978, Београд 1985, 177-192;
- Тричковић Р. *Ужице у XVIII веку, Историја Титовог Ужица*, књига 1, Ужице 1989, 255-288.
- Хафизовић Ф. *Попис села и земље санџака Крка, Клис и Херцеговина, ослобођених од Млетачке републике 1701. године*, Загреб-Сарајево 2016.
- Хаџибегвић Х. *Џизја или харач*, Прилози за оријенталну филологију III-IV, 1953, 55-135.
- Foster E. A. *et al.* *Jefferson fathered slave’s last child*, Nature 396, 1998, 27-28.
- King T. E. *et al.* *Identification of the remains of King Richard III*, Nature Communications 5, 2014, 5631.
- Nagy P. L. *et al.* *Determination of the phylogenetic origins of the Árpád Dynasty based on Y chromosome sequencing of Béla the Third*, European Journal of Human Genetics 29, 2021, 164–172.
- Neparáczki E. *et al.* *The genetic legacy of the Hunyadi descendants*, Heliyon 8, 2022, e11731.
- Semino O. *et al.* *Y-chromosome and Surname Analyses for Reconstructing Past Population Structures: The Sardinian Population as a Test Case*, International Journal of Molecular Sciences 20, 2019, 5763.
- Zink A. R. *et al.* *Revisiting the harem conspiracy and death of Ramesses III: anthropological, forensic, radiological, and genetic study*, The British Medical Journal 345, 2012, e8268.

